

THÁI THUỘNG CẢM ỨNG THIÊN

Tập 50

Chủ giảng: Lão pháp sư Tịnh Không

Địa điểm: Tịnh tông Học hội Singapore

Thời gian: 08/07/1999

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lưu

Chư vị đồng học, chào mọi người! Mấy ngày nay, buổi sáng chúng ta bàn về hai chữ “trung hiếu”, làm sao thực hiện hai chữ này? Cách thức thực hiện như thế nào? Ở trong pháp thế gian, Khổng Lão Phu Tử đã thực hiện, Mạnh Phu Tử cũng đã thực hiện, tâm hạnh cả đời của các ngài chính là cách thức thực hiện. Ở trong Phật pháp, chư Phật Như Lai đã thực hiện, chư đại Bồ-tát cũng đã thực hiện, Thanh văn, Duyên giác cũng đã thực hiện, hình tượng của các ngài cũng chính là hình mẫu thực hiện chân thật. Chúng ta học Phật, quý vị biết được Phật giáo là giáo dục, là giáo dục gì? Là giáo dục thánh hiền. Mục đích của học Phật chính là học làm thánh nhân, học làm hiền nhân, dùng thuật ngữ của Phật pháp để nói thì chính là học làm Phật, học làm Bồ-tát. Phật Bồ-tát là người chí thiện, nhà Nho nói “đạt đến chí thiện”, bốn chữ này chư Phật Như Lai thật sự làm được cứu cánh viên mãn, “chí thiện” là lưu lộ của tánh đức viên mãn. Hay nói cách khác, chúng ta cần phải làm một người chí thiện, chúng ta cần phải làm Phật, làm Bồ-tát; làm Phật Bồ-tát, đối với tất cả chúng sanh mà nói thì đó là thiên kinh địa nghĩa.

Hiện nay chúng ta là phàm phu, đã mê mất tự tánh, nhất là sinh vào thời đại hiện nay này, khổ nạn quá nhiều, sự giày vò của những khổ nạn này đối với con người dĩ nhiên là đáng kinh sợ, thế nhưng cũng có thể khiến phàm phu thức tỉnh, một gây này đã đánh thức chúng ta, sau khi tỉnh lại rồi thì mới chịu quay đầu. Thật sự quay đầu, triệt để quay đầu, khôi phục lại bản tánh của chính mình thì chính là Phật, chính là Bồ-tát, chính là điều mà nhà Nho gọi là đại thánh đại hiền. Cho nên chúng ta khởi tâm động niệm, hành vi đời sống, đối nhân xử thế tiếp vật phải thường xuyên nghĩ những việc nào nên làm, những việc nào không nên làm. Bạn có thể làm rõ ràng, làm sáng tỏ việc nên làm và không nên làm thì bạn sẽ không mê hoặc điên đảo, trí tuệ của bạn đã khai mở, bạn tu học làm người, công phu tự nhiên sẽ đắc lực. Đây chính là phân biệt chân vọng mà ở trong giáo huấn Phật pháp thường nói. *Chân* là điều chúng ta nên làm, *hư vọng* là điều không nên làm. “Tà chánh”, *chánh* là điều chúng ta cần phải làm, *tà* thì không nên làm.

“Thị phi”, *thị* là nên làm, *phi* là không nên làm. “Thiện ác”, *thiện* thì nên làm, *ác* thì không nên làm. “Lợi hại”, *lợi* thì nên làm, *hại* thì không nên làm.

Cái lợi hại này không phải đối với bản thân, thế gian có rất nhiều người học Phật đem lợi hại đều xem thành lợi của cá nhân mình, vậy sai rồi! Lợi hại này là nói có lợi hay là có hại đối với xã hội, có lợi hay là có hại đối với quốc gia, có lợi hay là có hại đối với hết thảy chúng sanh, không phải đối với bản thân. Quý vị phải hiểu được, nếu như cái lợi hại này là nói đối với bản thân thì sai rồi, đó không phải Phật pháp, đó là pháp luân hồi. Lợi hại đã như vậy thì bốn cặp đối nhau nói phía trước cũng là như vậy; chân vọng không phải nói đối với mình, tà chánh cũng không phải nói đối với mình, thị phi, thiện ác cũng đều không phải nói đối với mình, quý vị từ chỗ này đem ý niệm chuyển trở lại thì bạn đã có thể học Phật. Nếu như đem những tà chánh, thị phi, thiện ác, lợi hại này thấy đều lấy bản thân làm tiêu chuẩn thì bạn vẫn là phạm phu, dù học như thế nào cũng không thoát khỏi lục đạo luân hồi. Nếu không thể thoát khỏi lục đạo luân hồi, mọi người chúng ta đều hiểu rõ, Phật nói rất rõ ràng là chắc chắn đọa ba đường ác. Chúng sanh trong lục đạo, thời gian ở ba đường ác dài, thời gian ở ba đường thiện thì ngắn.

Tôi thường nói, trong kinh điển Phật cũng có thí dụ này, đến ba đường thiện cũng giống như nghỉ phép đi tham quan du lịch vậy; đọa ba đường ác giống như bạn lại trở về quê nhà rồi, quê nhà của chúng sanh lục đạo là ba đường ác. Phật ở trong kinh tuy thường nêu ra, thường hay nói, nhưng có mấy ai xem lời Phật nói là quan trọng đâu? Nếu như thật sự xem lời giáo huấn của Phật là quan trọng thì họ sẽ hết lòng nỗ lực, nghĩ đủ mọi cách thoát khỏi luân hồi. Thế nhưng họ không có xem lời giáo huấn của Phật là quan trọng, như gió thổi qua tai, nghe xong liền quên mất, vẫn cứ làm xằng làm bậy, vẫn cứ làm chuyện lục đạo luân hồi như cũ. Phật Bồ-tát quả thực từ bi đến cực điểm, chúng ta phản nghịch, ngoan cố như vậy nhưng Phật không hề từ bỏ chúng ta, đời đời kiếp kiếp vẫn là ở bên cạnh chúng ta, nhắc nhở chúng ta, gợi ý cho chúng ta, vô số lần lặp đi lặp lại chỉ dạy chúng ta. Ân đức của Phật, cha mẹ cũng không thể sánh bằng. Ân đức của cha mẹ đối với chúng ta là một đời, còn ân đức của Phật Bồ-tát đối với chúng ta là đời đời kiếp kiếp, vô lượng kiếp đến nay vĩnh viễn chưa từng bỏ rơi.

Chúng ta phải làm sao thực hiện lời giáo huấn từ bi của Phật Bồ-tát? Tôi giảng đến hai chữ “trung hiếu”, tôi đem phạm vi nội hàm của hai chữ này đã bao gồm toàn bộ Phật pháp, chính là pháp môn đại tổng trì mà nhà Phật nói. Dùng lời Trung Quốc để nói thì Phật Bồ-tát dạy chúng ta không có gì khác là dạy trung,

dạy hiếu mà thôi, thiên kinh vạn luận đều không rời hai chữ này. Trung là trung đạo đệ nhất nghĩa đế. Hiếu là chân tướng của vũ trụ nhân sinh, thật tướng các pháp. Thật tướng là gì vậy? Tất cả chúng sanh trong hư không pháp giới là một thể, đây là thật tướng, từ tâm tánh, lý thể lưu lộ ra từ bi, lưu lộ ra bác ái. Hai chữ “bác ái”, quý vị đọc kinh Vô Lượng Thọ nhiều rồi, hai chữ này là lấy từ trong kinh Vô Lượng Thọ; tâm yêu thương thanh tịnh bình đẳng, tâm yêu thương thuần nhất, Phật là dạy chúng ta việc này, dạy chúng ta dùng tâm thuần thiện, tâm yêu thương thanh tịnh, bình đẳng để yêu thương người, yêu thương tất cả người, yêu thương vật, yêu thương tất cả vật. Giáo dục của nhà Nho chỉ dạy bảo chúng ta có ba việc: thứ nhất là dạy chúng ta hiểu rõ quan hệ giữa người với người, đây chính là giáo dục luân lý; thứ hai là dạy chúng ta hiểu rõ quan hệ giữa người với đại tự nhiên; thứ ba là dạy chúng ta quan hệ giữa người với trời đất quý thần. Giáo dục Phật pháp cũng dạy ba việc này, nhưng phạm vi lớn hơn nhà Nho. Phạm vi dạy học của nhà Phật là hư không pháp giới, không có bắt đầu, không có kết thúc; quá khứ không có điểm bắt đầu, vị lai không có điểm kết thúc, chân thật danh xưng với thực, bác đại tinh thâm. Đây là giáo dục xứng tánh, giáo huấn chân thật, quy kết ở hai chữ “trung hiếu” này.

Nhà Nho dạy chúng ta dùng “trung”, đạo trung dung, trung hòa; Phật pháp dạy chúng ta dùng trung, Bồ-tát dùng “trung đạo đệ nhất nghĩa đế”. Chúng ta đến Bắc Kinh tham quan du lịch, thử xem Cố Cung, trong Cố Cung có ba công trình kiến trúc chủ yếu: công trình kiến trúc thứ nhất là điện Thái Hòa; công trình kiến trúc thứ hai là điện Trung Hòa; công trình kiến trúc thứ ba là điện Bảo Hòa. Nếu bạn có thể làm được thái hòa, trung hòa, bảo hòa; Thái hòa là gì? Là hiếu. Các bạn nghĩ thử có đúng hay không? Trung hòa và bảo hòa là gì? Là trung; trung hòa là dạy bạn dùng trung, bảo hòa là dạy bạn không thể đánh mất dùng trung. Ba đại điện này đặt ở đó, bức hoành treo ở chỗ đó chẳng phải là dạy trung, dạy hiếu hay sao? Vào thời xưa, đế vương lấy gì để giáo hóa chúng sanh, lấy gì để trị quốc? Lấy “trung hiếu” mà thôi! Chúng ta phải thể hội được, phải hiểu rõ thái hòa là tự tánh, là chân tâm bản tánh; còn trung hòa và bảo hòa là tánh đức, đức dụng của chân tánh.

Chúng ta mê lâu rồi, mê đã quá lâu, quá lâu rồi, bậc thánh hiền dạy chúng ta khôi phục tự tánh, họ có phương pháp, phương pháp này ở trong nhà Phật gọi là phương tiện thiện xảo. Dạy chúng ta lễ nhượng, giáo dục tiểu học, dạy học phải bắt đầu từ nhỏ, trong ngôn ngữ thường nói: “Từ nhỏ thành như thiên tánh, thói quen thành tự nhiên.” Khi còn thơ ấu thì chỉ dạy chúng, dần dần khiến chúng hình

thành một thói quen, giống như thiên tánh vậy. Cho nên giáo dục của nhà Nho bắt đầu từ khi nào? Thai giáo, khi người mẹ mang thai thì bắt đầu dạy dỗ. Cho nên tâm địa người mẹ nhu hòa, từ bi, chân thành sẽ ảnh hưởng đến thai nhi, nhất cử nhất động đều như lý như pháp, vì sao phải vậy? Vì hy vọng đứa bé ở trong thai mẹ hấp thu được khí chất này, bắt đầu từ thai giáo. Người hiện nay đâu có biết cái đạo lý này, nói với họ thì họ nói chúng ta mê tín, nói chúng ta nói đùa, ở đây có đạo lý lớn trong ấy. Người ngày nay không tin đạo lý này, chỉ tin khoa học, khoa học là đạo nhỏ. Đạo nhỏ không thể giải quyết vấn đề, đạo nhỏ chỉ làm vấn đề thêm phức tạp, làm vấn đề thêm trầm trọng. Hiện tại khoa học kỹ thuật phát triển mang đến cho xã hội những hiện tượng này, quý vị tận mắt nhìn thấy, đích thân thể hội được, chỉ có đạo lớn mới có thể giải quyết được vấn đề.

Từ nhỏ học lễ nhượng, lễ là học phép tắc, bước vào xã hội, đời này của bạn bắt luận ở trong đời sống, ở trong công việc, đối nhân xử thế tiếp vật, bạn phải biết nhẫn nhượng. Đến khi đức hạnh của bạn có thành tựu, sự nghiệp của bạn có thành tựu rồi, bạn ở vào địa vị lãnh đạo trong xã hội, bậc thánh hiền dạy chúng ta phải khiêm nhượng, khiêm tốn; nhượng là không vì bản thân, tất cả nhượng người khác. Đây là ba giai đoạn của đời người, ba giai đoạn đều là nhượng người khác, cho nên bạn phải biết nhượng là tánh đức của chúng ta, là đức hạnh tốt đẹp, bạn phải áp dụng nó vào thực tế. Đây là thực hành nhượng, cả đời nhượng người khác, làm ra tấm gương tốt cho xã hội. Hiện nay xã hội cạnh tranh, đánh đến vỡ đầu chảy máu, người tranh với người, đoàn thể tranh với đoàn thể, nước tranh với nước, vậy thì thế giới này làm gì có tốt đẹp hòa hợp, làm gì có thái bình? Chúng tôi thường nói, trong Phật pháp nói làm thầy, làm mô phạm, làm tấm gương tốt cho xã hội thì phải bắt đầu từ đâu? Từ “nhượng”, việc tốt đều nhượng cho người khác. Chúng ta nỗ lực làm, hy vọng người khác sau khi nhìn thấy rồi thì sẽ giác ngộ, sẽ quay đầu. Chúng ta làm rồi mà họ vẫn chưa giác ngộ, vẫn chưa quay đầu; không có hiệu quả nên không làm nữa, buông xuôi, vậy là chúng ta sai rồi, mê hoặc rồi. Chúng ta làm mà họ chưa giác ngộ, không chịu quay đầu là chúng ta làm vẫn chưa đủ, chúng ta làm chưa triệt để, nên chưa thể cảm hóa được họ.

Tại vì sao vua Thuấn có thể cảm hóa được cha mẹ của ông, cảm hóa anh em của ông, cảm hóa bà con xóm làng của ông, cảm hóa một quốc gia? Các bạn thử nghĩ xem, cả đời ông có phải là từ nhỏ đã học lễ nhượng, nhẫn nhượng, khiêm nhượng hay không? Muốn thực hiện “trung hiếu” mà bạn không biết nhượng thì hai chữ này bạn sẽ không làm được. Tôi còn nhớ, trước đây tôi đã từng dùng một chuyên đề giảng ba chữ “quân - thân - sư”, tôi đã nói rất nhiều, nhà Nho gọi là

“tác chi quân, tác chi thân, tác chi sư”. Quân là lãnh đạo họ, thân là yêu thương họ, bồi dưỡng họ, sư là chỉ dạy họ. Chúng ta ở trong xã hội, mỗi một người bất luận sống đời sống như thế nào, bất luận làm ngành nghề nào đều đầy đủ ba thân phận “quân - thân - sư” này. Thực tiễn ba chữ này cũng đều ở hành nhường, biết nhường, đặc biệt là danh văn lợi dưỡng, ngũ dục lục trần, đây là những thứ mà tất cả chúng sanh đều tham ái, đều tranh giành, chúng ta phải tùy bệnh cho thuốc, từ chỗ này học nhẫn nhường, học khiêm nhường. Hôm nay tôi nói với mọi người về thực tiễn trung hiếu chú trọng ở “nhường”, lễ nhường, nhẫn nhường và khiêm nhường.